

فی بیوت اذن اللہ...

تاریخ و تحلیل وقایع عاشورا، مزار و رثاء
حضرت سیدالشهداء ارواحنا فداه

حمزه فکری

www.ketab.ir

بیت
۱۳۰۲

فکری، حمزه، ۱۳۶۱ -
فی بیوت اذن اللّٰه: تاریخ و تحلیل وقایع عاشورا، زیارت، مزار و رثاء حضرت سیدالشهداء ارواحنا فداء/ حمزه فکری -
قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۴۰۲.
۵۶۰ ص - (مؤسسه بوستان کتاب: ۳۳۵۳) (تاریخ، اهل بیت علیهم السلام)

ISBN 978-964-09-2569-0

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتاب‌نامه: ص. [۵۴۳] - ۵۶۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
۱. حسین بن علی علیه السلام، امام سوم، ۴-۶۱ق. ۲. حسین بن علی علیه السلام، امام سوم، ۴-۶۱ق - آرامگاه - زیارت.
۳. عاشورا - تاریخ ۴. زیارت و زائران - عراق - کربلا. الف. مؤسسه بوستان کتاب. د. عنوان. ه. عنوان:
تاریخ و تحلیل وقایع عاشورا، زیارت، مزار و رثاء حضرت سیدالشهداء ارواحنا فداء.
۲۹۷ / ۹۵۳ BP ۴۱ / ۴
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۹۳۲۶۲۴۲ ۱۴۰۲

www.ketab.ir

■ موضوع: اهل بیت علیهم السلام (تاریخ)
■ گروه مخاطب: - تخصصی (طلاب و دانشجویان)
- عمومی

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۳۳۵۳
مسلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۸۳۷۶

بوستان کتاب

... هفتاد و نوبت فدا

مکتب و چاپخانه و انتشارات و کتب و نشر
و خدمات فرهنگی و ادبی و علمی و پژوهشی

بوستان کتب

فی بیوت اذن الله ...

تاریخ و تحلیل وقایع عاشورا، مزار و رثا، حضرت سیدالشهدا، ارواحنا فداه

• نویسنده: حمزه فکری

• ناشر: مؤسسه بوستان کتاب

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

• نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۲ • شمارگان: ۵۰۰ • پبها: وبسایت رسمی مؤسسه بوستان کتاب

سید

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

♦ دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۴، پلاک ۱۷، کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۶۵۹، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۶۲۲

تلفن‌های پخش: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۱

♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا، تلفن ۰۲۵۳۱۱۵۱۲۵۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۱۱۸۷

♦ فروشگاه تهران: خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۷۷۸

♦ فروشگاه اصفهان: خیابان حافظ، چهارراه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۰۳۱۳۲۲۲۰۳۷۰

♦ فروشگاه مشهد: چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۰۵۱۳۲۲۳۳۶۷۲

♦ فروشگاه رنگین کمان (کودک و توجوان): قم، چهارراه شهدا، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۷۳

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.ir

پایگاه اینترنتی فروش کتاب: www.bustaneketab.ir

با قدردانی از همکارانی که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • ویراستار: محمدرضا منصفی سروندانی • اصلاحات حروف‌نگاری و صفحه‌آرا: حسین محمدی
- نمونه‌خوانی: علی میری • طراح جلد: امیرعباس رجبی • اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری
- اداره چاپخانه و سفارشات: ناصر منتظری، محمد فرامرزی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی، رئیس مؤسسه

محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

۲۱ مقدمه
	مجلس اول: تاریخ زیارت و مزار در عصر هارون (بخش اول)
۲۹ اقبال خلائق به زیارت سیدالشهدا <small>علیه السلام</small>
۳۱ کربلا کانون توجه عموم مسلمین در ادوار صدر اسلام
۳۲ بیان وحید بهبهانی در سرّ علامت نمودن زیارت اربعین برای شیعه
۳۲ تلاش دشمنان اهل بیت در مقابله با زیارت
۳۲ همراه بودن زیارت با خوف در زمان بنی امیه و بنی العتاس
۳۵ هراس هارون از گسترش روزافزون زیارت
۳۷ دستور هارون به تخریب مزار برای اولین بار
۳۸ قطع درخت سدر نشانه قبر و عکس العمل جریر بن عبدالحمید
۳۸ گزارش شیخ طوسی از اعتراض ابوبکر بن عیاش به والی کوفه راجع به تخریب مزار
۴۰ نقل ابن عیاش رؤیای خود را در باب زیارت حائر
۴۳ تحذیر و مذمت شدید موسی بن عیسی توسط ابن عباس
۴۴ عدم اعتنای موسی بن عیسی به گفتار ابن عیاش
۴۵ روایت کتاب مسلسلات در تکلم سر مطهر در باب الفرادیس
۴۸ گزارش سهل ساعدی از ورود اسرای اهل بیت به شام
۴۹ توصیف سهل از شمایل مبارک سیدالشهدا <small>علیه السلام</small> روی نی
۵۰ مصیبت حضرت سکینه بنت الحسین در عصر عاشورا

تذیلات مجلس اول

۵۱ تذییل اول: نکاتی در مفاد فقرات نهایی حدیث کامل الزیارات
۵۳ تذییل دوم: عبارات وحید بهبهانی <small>رحمته الله</small> در عمومیت زیارت سیدالشهدا <small>علیه السلام</small> در صدر اول اسلام

- آیت الله ارباب: حمل الفاظ بر معانی محسوسه جسمانی موجب حرمان از فهم لطایف کتاب
 وسنت و تأویل آیات و روایات می شود ۱۶۴
- ابدان عنصریه انبیا و اولیا در قبر دچار تغییر نمی شود ۱۶۵
- مراد از رفع ابدان، عدم درنگ نفوس در عالم طبع، قبر و برزخ است ۱۶۶
- مرحوم فیض رحمته: مراد از «جثه» و «بدن» در روایات مزبور، ابدان مثالیه است ۱۶۷
- عبارات قاضی سعید قمی رحمته در شرح التوحید ۱۶۸
- شرح حال آیت الله میرزا محمد اشراقی (ارباب) و معرفی کتاب الأربعین الحسینیة ۱۶۹
- اشکال سوم: تنافی رویت پیکر سالم و عدم تنبه و توبه ۱۷۰
- تنبه، ایمان و یقین، اموری قلبی هستند و ملازمه‌ای با دلیل، برهان و معجزه ندارند ۱۷۰
- تذیل چهارم: اشاره‌ای به شرح حال و تاریخ حیات ابو عبدالله باقطنی** ۱۷۲
- تذیل پنجم: مجهول بودن راوی موجب عدم استناد به گزارش تاریخی نمی‌گردد** ۱۷۳
- تفاوت معیارهای اعتبار گزارش‌های تاریخی با روایات فقهی ۱۷۳
- تنوع گزارش‌های تاریخی و طبیعی بودن راوی مجهول در برخی موارد ۱۷۴
- روایت «ضعیف» با خبر «جعلی» و «کفوب» متفاوت است ۱۷۶
- تذیل ششم: نکاتی در جمع بندی گزارش‌های تاریخ زیارت و مزار در عصر متوکل** ۱۷۷
- سیر اجمالی تاریخ مزار در عصر متوکل ۱۷۷
- مسئله اول: سکوت منابع تاریخی از دفعات تعرض به مزار ۱۷۹
- نقل کلام آیت الله سید حسن صدر ۱۸۰
- اشکال به تلقی آیت الله صدر رحمته ۱۸۱
- سکوت منابع تاریخی دلیل بر عدم تکرار واقعه نمی‌باشد ۱۸۲
- علت سکوت و عدم گزارش تجاوزهای دیگر در منابع ۱۸۲
- منابع مستقل تاریخی در تاریخ مزار، کمتر از انگشتان یک دست است! ۱۸۳
- منابع تاریخ صدر اسلام از قرن ششم به بعد، تلخیصی از منابع پیشین ۱۸۳
- عدم دغدغه منابع تاریخی عامه در مورد وقایع مربوط به مزار ۱۸۴
- عنایت متوکل به ترویج مذهب عامه از علل مشی خاص مورخین عامه در قبال او ۱۸۵
- چهره متوکل در تاریخ بغداد و تاریخ ابن عساکر! ۱۸۵
- سانسور یا اتخاذ تعابیر مبهم، رویه متداول برخی مورخین در مورد مطالب مخالف با عقاید و
 سلیق ایشان ۱۸۶
- نکاتی در مشی طبری و امثال وی در نقل تاریخ و کیفیت تعامل صحیح با گزارش‌ها و
 منقولات ایشان ۱۸۶

- نگاهی دوباره به گزارش‌ها و منابع آمالی در باب تاریخ زیارت و مزار ۱۸۹
- مسئله دوم: تعارضات گزارش‌های آمالی و راه‌حل‌های پیشنهادی ۱۸۹
- تعارض اول ۱۹۰
- تعارض دوم ۱۹۰
- دو احتمال در قبال تعارض و مرجحات هر یک از آن‌ها ۱۹۳
- تذییل هفتم: عمر بن فرج رُحَبی، اسائه ادب به امام علیه السلام و عاقبت امر او ۱۹۹
- روایت کافی در شکرگزاری امام هادی علیه السلام با شنیدن خبر وفات عمر بن فرج ۲۰۰
- پاسخ به اشکالات علامه شعرانی به متن روایت کافی ۲۰۰
- گزارش مسعودی و یعقوبی از عاقبت امر عمر بن فرج ۲۰۱
- محمد بن فرج برادر عمر، از محبتین و خواص آل محمد صلی الله علیه و آله ۲۰۲

مجلس چهارم: تحلیل وقایعی مشترک در تاریخ زیارت و مزار

- رونق گرفتن روزافزون و خودجوش زیارت و مزار ۲۰۵
- سرّ اقبال و اصرار مردم بر زیارت سیدالشهدا (ارواحنا فداه) در گزارش آمالی ۲۰۶
- روایت المزار الکبیر از زیارت مردی یعنی در ایام خلافت منصور دوانیقی ۲۰۷
- دامنه زیارت امام حسین علیه السلام از شیعیان و مخلصین تا اهل معاصی و مرتبطين با دربار ۲۰۸
- گزارش شنیدنی ابوالفرج از زیارت کنیزک مورد علاقه متوکل ۲۰۹
- جاذبه شگفت و وسیع حسینی نشانه چیست؟ ۲۰۹
- تاریخ زیارت و مزار اباعبدالله الحسین علیه السلام تفسیر عینی آیات دالّ بر حیات قتیل فی سبیل الله ۲۱۰
- حیات قتیل فی سبیل الله، حیاتی در حضور پروردگار و توأم با اشراف بر عالم طبع ۲۱۱
- تعبیر بلند حضرت امام صادق خطاب به حضرت سیدالشهدا علیه السلام ۲۱۲
- اشعار ماندگار فواد کرمانی در حیات و جاودانگی حضرت سیدالشهدا (ارواحنا فداه) ۲۱۳
- خاصیت حیات بخشی مربوط به همه شئون سیدالشهدا علیه السلام است ۲۱۳
- تربت حسین علیه السلام، شفای دردها و امان بخش ترس‌ها ۲۱۳
- رسم سابق اهل علم: قراردادن مقداری تربت در عمامه و سرّ آن ۲۱۴
- بکاء و اشک بر سالار شهیدان، نشاط بخش نفوس ۲۱۵
- سرّ حیات بخشی بکاء بر سیدالشهدا در روایت نبوی ۲۱۵
- اشعار معروف مرحوم فواد رحمه الله در حیات بخشی امور مرتبط با حضرت سیدالشهدا ۲۱۶
- از امام حسین علیه السلام چه بخواهیم؟ ۲۱۶
- بیان اول: خداوند از ما چه خواسته؟ همان را بخواهیم ۲۱۷

تذیبات مجلس ششم

- تذیبات اول: تولّد شیخ صدوق و برکات و وجودی او به سبب دعای حضرت ولی عصر علیه السلام ۴۱۷
- تذیبات دوم: توضیحی در باب روایت منقول از عیون الاخبار و احادیث سلسله الذهب رضوی ۴۱۹
- تذیبات سوم: توضیحی راجع به روایت الحاقی به کامل الزیارات و سخن برخی بزرگان در اعتبار آن ۴۱۹
- تذیبات چهارم: مراد از «طالقان» در روایات اصحاب المهدی و کلام محیی الدین عربی در توصیف وزرای آن حضرت ۴۲۱
- تذیبات پنجم: اشاره‌ای به فلسفه احکام جزایی و «قصاص» در اسلام ۴۲۳
- تذیبات ششم: نقل کلماتی از بزرگان در اعتبار سند و متن زیارت مبارکه عاشورا ۴۲۴
- تذیبات هفتم: درنگی در واژه «تَنَقَّبَتْ» در زیارت عاشورا ۴۲۵
- تذیبات هشتم: اثبات وجود فقرات لعن در نسخ معتبره مصباح ۴۲۶
- تذیبات نهم: کمیت بن زید اسدی، زبان گویای شیعه و مرهمی بر دل‌های شکسته عاشوراییان ۴۲۷
- بخش اول: شخصیت و اوصاف کمیت و قدرت ادبی وی ۴۲۷
- بخش دوم: قصاید هاشمیات، آثار و برکات آن در تاریخ اسلام و نکاتی درباره آن ۴۳۰
- سرفصل‌های مهم هاشمیات ۴۳۰
- جایگاه معرفتی و ادبی هاشمیات و اثرگذاری آن در تاریخ اسلام ۴۳۰
- نمای جاحظ بر کمیت در جمع او بین قدرت بر خطابه و تبخیر در شعر ۴۳۲
- اشاره به تفکر و جایگاه ادبی ابو عمرو و جاحظ و اهمیت کتاب البیان والتبیین ۴۳۲
- فهرست قصاید و تعداد ابیات هاشمیات ۴۳۳
- عدم توجه بایسته به هاشمیات و علل آن ۴۳۴
- بخش سوم: کمیت و اهل بیت علیهم السلام ۴۳۶
- کمیت، پیشوای شعرای اهل بیت علیهم السلام ۴۳۶
- حضرت فاطمه بنت الحسین علیها السلام ۴۳۷
- عبارات مرحوم واعظ خیابانی در وصف جلالت و شرافت فاطمه علیها السلام ۴۳۸
- روایت بصائر الدرجات در تحویل بخشی از ودایع امامت به فاطمه علیها السلام ۴۳۸
- فاطمه أم سلسله معظم سادات طباطبانی ۴۴۰
- بزرگان شیعه از سادات طباطبانی در قرن اخیر ۴۴۱
- گزارش خواستگاری حسن مثنی از دختر حضرت سیدالشهدا (ارواحنا فداه) ۴۴۱
- وفای جناب فاطمه علیها السلام ۴۴۲
- سن فاطمه در هنگامه عاشورا ۴۴۲

- ۴۴۴ اشعار و مرثیاتی کمیت، مرهمی بر دل‌های سوخته مصیبت عاشورا.....
- ۴۴۴ گزارش خزانه‌الادب از حضور کمیت به محضر امام سجاد علیه السلام.....
- ۴۴۵ عنایت کریمانه و دعای بلند امام علیه السلام برای کمیت.....
- ۴۴۶ گفتار علامه امینی رحمته الله درباره دعای ائمه علیهم السلام برای کمیت.....
- ۴۴۷ روایت دلانگه الامامة در حضور کمیت در منزل امام باقر علیه السلام.....
- ۴۴۸ عشق، اخلاص و بی‌توقعی، نکات بارز شخصیت کمیت در روایت دلانگه الامامة.....
- ۴۵۱ بی‌توقعی، ویژگی بارز اصحاب خاص ائمه علیهم السلام.....
- ۴۵۲ بی‌توقعی عجیب در اصحاب‌الحسین علیه السلام.....
- ۴۵۳ جهاد کمیت در راه دوستی آل محمد صلی الله علیه و آله.....
- ۴۵۴ «تُرَابِي» و «تُرَابِيَّة» لقب خاص محبّین و شیعیان امیرالمؤمنین از سوی دشمنان.....
- ۴۵۷ حضور کمیت به محضر امام صادق علیه السلام و قرائت اشعار لامیه.....
- ۴۶۰ تفاوت‌های گزارش آغانی و خزانه‌الادب.....
- ۴۶۱ اهتمام امام صادق علیه السلام به حضور اهل بیت و مخدرات در مجالس روضه خانگی.....
- ۴۶۲ برخاستن صدای بکاء و ناله در منزل امام با شنیدن مصائب سیدالشهدا - ارواحنا فداه.....
- ۴۶۳ دعای امام در پی قران شعر و منی، سوز و گداز و تحلیل و استدلال در شعر کمیت.....
- ۴۶۳ متن، ترجمه و شرح بخشی از لامیه هاشمیات در رثای سیدالاحرار اباعبدالله الحسین علیه السلام.....
- ۴۶۸ نقدی بر گفتار شارحان هاشمیات در تفسیر و تطبیق بیت لامیه: «فِي آخِرِ سَدَى لَه الْغَيِّ أَوَّلُ».....
- ۴۶۹ ذکر آل محمد صلی الله علیه و آله بر زبان کمیت در آخرین لحظات حیات.....
- ۴۷۰ اشعار کمیت در رثای اخوان الصفا و انتظار فرج بقية الله صلی الله علیه و آله در محضر باقرین علیهم السلام.....
- ۴۷۳ استدراک: اهل بیت علیهم السلام در آثار جاحظ.....
- ۴۷۸ نمونه‌هایی از نسبت‌های نادرست به مشاهیر.....
- تذییل دهم: اشعار غزای آیت‌الله غروی اصفهانی در غربت و مظلومیت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام**.....
- ۴۸۲
- تذییل یازدهم: کلمات برخی محققین و بزرگان در حوادث خارق‌العاده پس از شهادت حضرت سیدالشهدا**.....
- ۴۸۴
- حاج میرزا ابوالفضل طهرانی: اخبار در عمومیت مصیبت کائنات در شهادت سیدالشهدا علیه السلام فوق حد تواتر است.....
- ۴۸۴
- نمونه‌هایی از امور خارق‌العاده در اعصار اخیره.....
- ۴۸۶
- تذییل دوازدهم: عبارات علامه طباطبائی در باب «رابطه نفس و عمل» و «ملاک سعادت و شقاوت»**.....
- ۴۸۹

ضمیمه: داستان «بركة السباع» و پاسخ به اشکالات برخی معاصرین در مورد آن

- اشکال اول: ارسال سندی و معین نبودن شاهد عینی ماجرا ۴۹۴
- نیم‌نگاهی به سند روایت در شرف المصطفی براساس نقل لسان المیزان ۴۹۵
- ضرورت توجه به فضای تحقق حادثه در ارزیابی نحوه گزارش و انتقال آن ۴۹۹
- همه احادیث از طرق متداول انتقال حدیث در شیعه پیروی نمی‌کنند ۵۰۲
- صعوبت تصوّر فضای تقیه حاکم بر برخی ادوار شیعه ۵۰۳
- تفاوت جوهری علوم نقلی مانند تاریخ و حدیث با علوم عقلی و ریاضی ۵۰۴
- اشکال دوم: اضطراب در نقل ۵۰۵
- سرّ اضطراب روایت در ذکر نام امام علیه السلام و حل آن ۵۰۶
- عدم سرایت اضطراب به محور روایت بر فرض اضطراب در سایر مواضع آن ۵۰۷
- عدم اضطراب در جمله محوری روایت ۵۰۸
- اشکالات نویسنده بر محتوای روایت ۵۱۰
- خلاصه اشکالات نویسنده بر مفاد و محتوای روایت ۵۱۲
- پاسخ به اشکال اصلی نویسنده ناقد مفاد روایت ۵۱۵
- روش نقد و تحلیل، محل نقد و نزاع اصلی نگارنده با ناقد محترم ۵۱۶
- روش پیشنهادی ناقد، نه عقلانی است و نه اصولی ۵۱۶
- قیاس نویسنده روایت را به مسئله اسب‌دوانی در عصر عاشورا به دو جهت مع الفارق است ۵۱۷
- وجه اول: بحث اسب‌دوانی از محط نظر روایت خارج است ۵۱۷
- احتمال خصوصیت اجزای بدن اولاد رسول خدا صلی الله علیه و آله ۵۱۹
- وجه دوم: استثنایی بودن برخی وقایع حادثه عاشورا ۵۲۱
- فلسفه اقدام حضرت سیدالشهدا منحصر در امور ظاهری نمی‌باشد ۵۲۱
- پاسخ به آخرین اشکال نویسنده: ظهور روایت در عموم ۵۲۶
- عدم تعرض به سادات در روایات و حکایات ۵۲۹